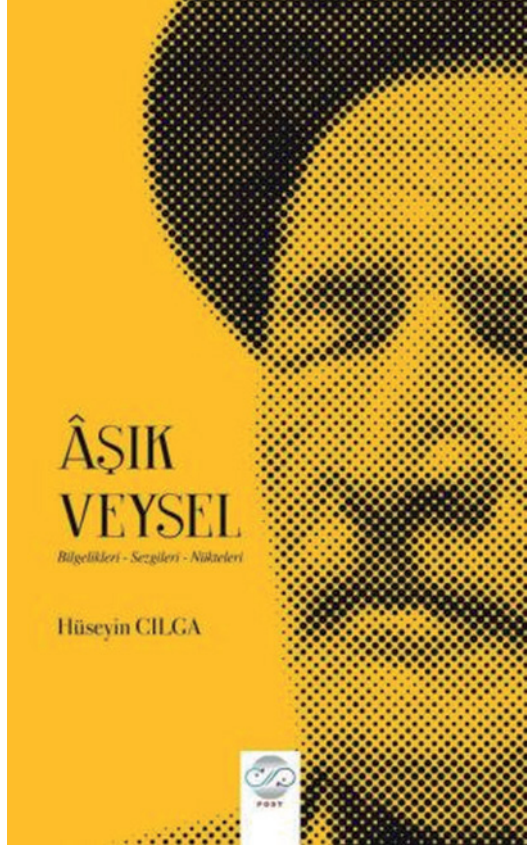


**CILGA, Hüseyin (2023). *Âşık Veysel Bilgelikleri- Sezgileri- Nükteleri*.
İstanbul: Post Yayınevi. 261 sayfa ISBN: 978-625-8143-55-3.**

Elif EROĞLU ÖZKAN*



* Yüksek Lisans Öğrencisi, Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Alevi Bektaşî Kültürü Anabilim Dalı, Ankara/ Türkiye, ozkan-clif@hbv.edu.tr, ORCID: 0000-0002-2036-8377.

1894-1973 yılları arasında yaşamış olan Sivaslı halk ozanı Âşık Veysel Şatıroğlu¹ Türk folklorunun önemli isimlerindedir. Şiirlerinde işlediği doğa, inanç, aşk öğelerini toplumsal gerçekliklerle birleştirerek yorumlayan Âşık Veysel, ırkçılık, sınıfsal ve mezhepsel ayrımcılık gibi konuları eleştirmiştir (Demirci, 2005: 628). Kaya, yakın zamanda yaşamış olması, çağdaşlığı, eserlerinde önemli konulara değinmesi ve gözlerinin görmeyişi gibi özellikleriyle ön plana çıkan Âşık Veysel'i Sivas bölgesi âşıkları içerisinde hakkı en çok verilmiş olan isim olarak nitelendirmektedir (Kaya, 2004: 7).

Türk Halk kültüründe önemli bir simge haline gelmiş olan Âşık Veysel'in vefatının 50. yıl dönümü “2023 UNESCO Anma ve Kutlama Yıl Dönümleri” arasına alınmıştır (UNESCO, 2023). Çalışmamıza konu olan *Âşık Veysel Bilgelikleri-Sezgilere-Nükteleri* adlı eser de araştırmacı yazar Hüseyin CILGA tarafından UNESCO ve Cumhurbaşkanlığı “2023 *Âşık Veysel Yılı*” kutlamaları çerçevesinde hazırlanmış ayrıca anıların bir kısmı da İstanbul Büyükşehir Belediyesi tarafından yayınlanan “*Âşık Veysel*” adlı çalışmada yer almıştır (Cılga, 2023: 14-15).

Eser; “*Kısaltmalar, Sunuş, Önsöz, Giriş, Bilgelikleri, Sezgilere, Nükteleri, Kaynakça, Kaynak kişiler, Dizin ve Albüm*” bölümlerinden oluşmaktadır ve toplamda 261 sayfadır.

“Önsöz” bölümünde yazar, Âşık Veysel ile bizzat tanışma anısını paylaşmış ve bu olayın çalışmanın temelini oluşturduğunu vurgulamıştır. Yine bu bölümde yazar çalışmanın yöntemi ve kaynaklarından bahsetmiştir. Derleme yöntemi ile oluşturulan eser; makaleler, gazete yazıları ve kaynak kişilerden derlenen anılardan oluşmaktadır.

Eserde “*Bilgelikleri, Sezgilere ve Nükteleri*” başlıkları altında sınıflandırılan anıları paylaşmadan önce yazar “*Giriş*” bölümünde bu başlıkları açıklamıştır. Yazara göre Âşık Veysel'in önemli üç özelliğini vurgulayan bu başlıklar onu yakından tanıyabilmek adına önemlidir. Âşık Veysel'in saz ile ilk tanışması, hayatının dönüm noktası olan Sivas Halk Şairler Bayramı ve A. Kutsi Tecer ile tanışması ve akabinde başlayan yolculuğundan bahseden yazar, kendisinin iyi bir dinleyici olduğunu, sezgilerinin oldukça açık, kendiyile ve hayatla barışık, nüktedan ve hazırcevap olduğunu söylemekte, bu özelliklerini derlediği anılarla desteklemektedir.

1 Âşık Veysel I. Sivas Halk Şairleri Bayramı'na Ulu soyadı ile katılmış, daha sonra değiştirerek Şatıroğlu soyadını almıştır (Alptekin, 2004: 18).

Alevi Bektaşî inancı ve kültüründe de önemli bir yere sahip olan Âşık Veysel'in şiirlerindeki mana ve tasavvuf izlerinin ise zaman zaman görüştüğü Bektaşî babalarının etkili olduğunu söyleyen yazar, konu ile ilgili derlediği şu anıyı paylaşmaktadır:

“1924 yılında tekke ve zaviyeler kapatılınca, Karşebir Hacıbektaş'taki Hacı Bektaş Veli Dergâhı'nın halife babalarından Salman Baba (?-1944) da Şarkışla'nın Mescit köyüne yerleşerek yol erkânını vefatına kadar burada sürdürür. Âşık Veysel de komşu köyü olan mescitte Salman Baba'yı devamlı ziyaret eder ve günlerce mihmanı olur. Salman Baba'nın vefatından sonra da Âşık Veysel, yakın dostu Bekir Sami Bozkurt ile mescite giderek onun bakımında şunları söyler: Salman Baba olmasaydı, belki bugünkü Veysel olmayacaktı. Belki de söylediğim şiirlerin içi boş kalacaktı, manasız, mesnetsiz olacaktı.” (Cılga, 2023: 21-22).

Yazarın derlediği, Âşık Veysel'in bilgi yönünü vurgulayan bir diğer anı ise şu şekildedir:

“Sivas Valisi, birkaç kaymakam, hâkim, savcı ve Sivas Müftüsü birlikte Âşık Veysel'i ziyarete Sivrialan'a gelirler. Hâl hatır sohbetinden sonra konuklar için sofra kurulur, sazlı sözlü muhabbete başlanır. Sohbette konu cennet ve cehennemden açılır. Tüm gözler Âşık Veysel'in ne diyeceği üzerine yoğunlaşır. Âşık Veysel de der ki: Bana göre cennet anaların rahmi; cehennem de bu dünya. En rahat ettiğimiz yer orası; kavgı, çalma, kul bakıktı yeme, insan öldürme gibi hiçbir şey yok. Ama bu dünyada bütün kötülükler var.” (Cılga, 2023: 35).

Âşık Veysel'in gelişmiş sezgilerine de vurgu yapan yazar, maddi ve manevi olguları hissetme, bilme, tanıma, ayırt etme gibi yeteneklerini âşığın “gönül gözü açıklığı” olarak ifade etmektedir. Bu özelliğini anlatan anılardan biri şu şekildedir:

“Âşık Veysel Amasya'dadır. Bir mecliste kendisinden saz çalmasını isterler. Âşık Veysel de: Burada ustam Âşık Musa Aslan (1882-1961) varken ben saz çalmam, der. Oradakiler bir ara kapıyı gıcırdatarak açıp kapatırlar ve “Haydi Âşık, o gitti; şimdi çal da dinleyelim.” derler. Âşık Veysel de der ki: Gitmedi, onun kokusu halen burada.” (Cılga, 2023: 85).

Küçük yaşta önce çiçek hastalığı yüzünden bir gözünü, sonrasında da kaza sonucu diğer gözünü kaybeden, hayatı boyunca türlü zorluklarda mücadele etmiş olan Âşık Veysel'in nüktedan ve kendiyi barışık yönünün altının çizildiği anılardan biri şöyledir:

“Âşık Veysel Ortaköy bucağına geldiği zaman mutlaka Ortaköy Ortaokulu Müdürü Hami Karslı'ya uğrar, sohbet ederler. Yine bir gün Âşık Veysel Ortaköy'e gider ve derste olan Hami

Karşlı'yı odasında bekler. Müziplilik olsun diye pipo tütününiün konulduğu teneke kutuyu bir yere saklar. Dersten çıkan Hami Karşlı Âşık Veysel'i görünce çok sevinir ve karşılıklı pipo içmek için teneke kutuyu aramaya başlar. Âşık Veysel tebessümle der ki: Oğlum, herhalde tütün kutusunu aryorsun, iki gözüm kör olsun ki ben almadım.” (Cılga, 2023: 123).

Eserin son bölümü olan “*Albüm*” bölümünde ise hem anılarda bahsi geçen isimlerin hem de Âşık Veysel'in fotoğraflarına yer verilmiştir. Bu yönüyle eser, Âşık Veysel ile ilgili yapılan diğer birçok çalışmadan da farklılık göstermektedir.

Köy Enstitüsü öğretmenliği, inançları, hayata bakışı ve sosyal çevresi ile ilgili bilgiler içeren 300 kadar anının yer aldığı eser, okuyucuya kelimenin tam anlamıyla, her yönüyle Âşık Veysel'i tanıtmakta, kişisel özelliklerini vurgulamakla birlikte onun hayatını da özetlemektedir. Hem yazılı hem de görsel olarak zengin bir içeriğe sahip eser, Âşık Veysel'in gelecek kuşaklara aktarılması, Âşık Veysel aracılığı ile yaşadığı dönemdeki toplumsal duruma birçok bakımdan ışık tutması ve kendinden sonraki eserlere kaynaklık etmesi açısından oldukça önemlidir.

KAYNAKÇA

- ALPTEKİN, Ali Berat (2004). *Âşık Veysel*. Sivas: Akçağ Basım.
- CILGA, Hüseyin (2023). *Âşık Veysel Bilgelikleri- Sezgileri- Nükteleri*. İstanbul: Post Yayınevi.
- DEMİRCİ, Mehmet Emin (2005). *Homeros'tan Âşık Veysel'e Tarikte ve Toplumun Yaşamında Körler Bilgelik mi, Çaresizlik mi?*. İstanbul: Boğaziçi üniversitesi Yayınevi.
- KAYA, Doğan (2004). *Âşık Veysel*. Sivas: Sivas Valiliği.
- (2023). UNESCO Türkiye Milli Komisyonu. <https://www.unesco.org.tr/Pages/132/149/Anma-ve-Kutlama-Y%C4%B1l-D%C3%B6n%C3%BCmleri>. (Erişim Tarihi: 01.12.2023).